

ÉRETTSÉGI VIZSGA • 2009. május 19.

DRÁMA

EMELT SZINTŰ ÍRÁSBELI ÉRETTSÉGI VIZSGA

JAVÍTÁSI-ÉRTÉKELÉSI ÚTMUTATÓ

**OKTATÁSI ÉS KULTURÁLIS
MINISZTERIUM**

I.
ÁLTALÁNOS TÖRTÉNETI ÉS ELMÉLETI KÉRDÉSEK
(15 PONT)

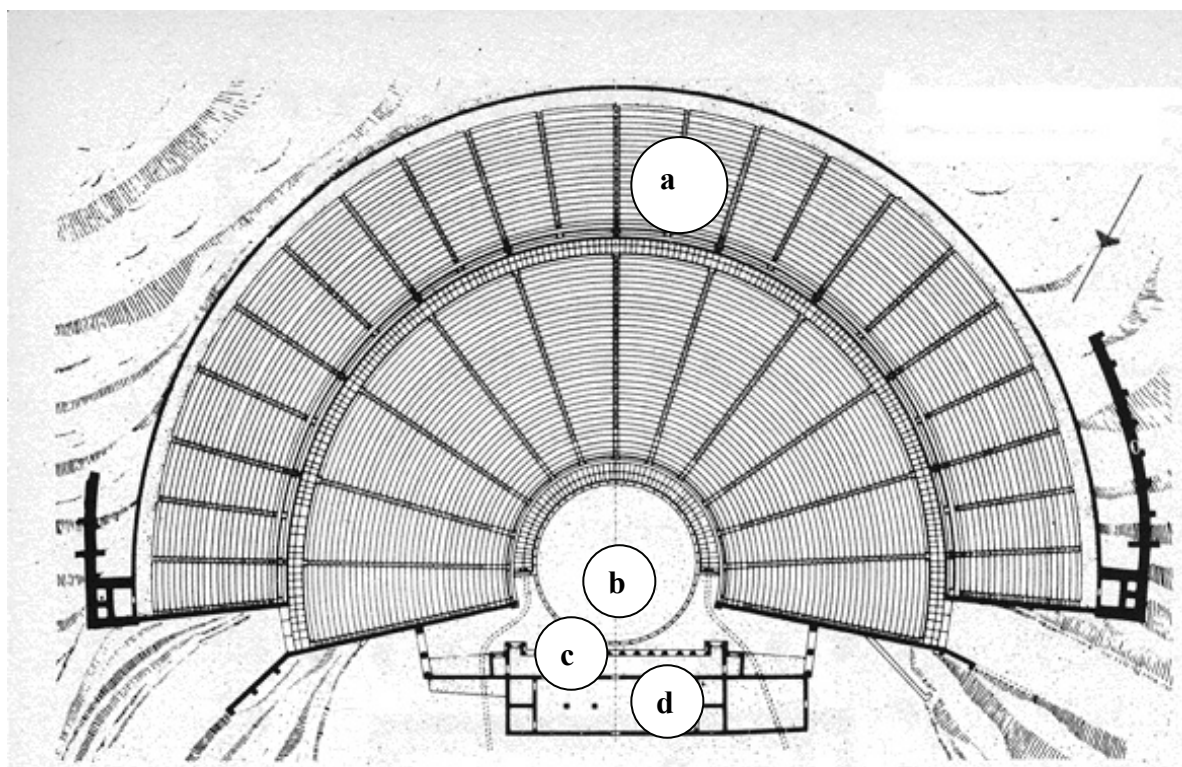
Feladatonként a pontszámot nem kell kerekíteni, de ha a vizsgarész összetevők pontszámainak összesítésekor törtszám az eredmény, akkor azt felfelé kell kerekíteni.

1. feladat (Elemenként 0,5 pont, összesen 2 pont.)

- a) Poétika
- b) tragédia
- c) komédia
- d) Dionüszosz

2. feladat (Elemenként – egy elem: a funkció megnevezése és a bejelölés együtt – 0,5 pont, összesen 2 pont.)

- a) nézőtér
- b) színpad (a kórus mozgásának a tere)
- c) színpad (a színészek megemelt játéktere)
- d) díszlet (vagy: öltöző, kelléktár, hátsó járás, takarás)

3. feladat (Elemenként 1 pont, összesen 2 pont.)

- a) passiójáték
- b) Pl.: Jézus szenvedéstörténetét (vagy passióját), életét, mártírhalálát és feltámadását színpadra állító keresztény liturgikus színjáték (vagy dráma)

4. feladat

- a) Jellemzés: Pl.: Inkább naiv, közvetlen figura, kevésbé eszes és leleményes.
 Pl.: Gyámoltalansága mulatságos, ezért sok baj éri.
 Pl.: Kudarcai ellenére mindig újrakezd mindent.

Bármely más – tartalmában helyes – válasz elfogadható.

- b) Szerző: Pl.: Goldoni, Gozzi, Molière, Shakespeare

5. feladat (Elemenként 0,5 pont, összesen 2 pont.)

Pl.:

Dramaturgia, nyelv	Színház
Jelenettechnika	Többszintes színpad
Többszálú cselekményvezetés	Csak nappal játszottak
Drámai jambus	Különböző technikai eszközök alkalmazása (süllyesztők, csigák, emelők stb.)
Költői képekben gazdag nyelv	Egyszerű díszletelemek (bútorok, pl. trón, koporsó)

A táblázat kitöltésénél bármilyen – összesen 2-2 – helyes megoldás elfogadható!

6. feladat (Elemenként 1 pont, összesen 3 pont.)

- a) Sztanyiszlavszkij (1 pont)

- b) társulati szemlélet,
 tervezett, tudatos, fegyelmezett próbafolyamat,
 cselekvő elemzés,
 a rendező személyének középpontba állítása,
 színészvezetési módszere

A fentiek – illetve bármilyen más helyes válasz – közül kettő leírása egyenként 1 pont, összesen 2 pont.

7. feladat (Elemenként 0,5 pont, összesen 2 pont.)

- a) tánctínház (esetleg színpadi tánc, táncjáték, mozgásszínház, balett)
 b) koreográfus
 c) tánckar
 d) balett

II.

JELENETÉRTTELMEZÉSHEZ, A JELENET SZÍNHÁZI MEGVALÓSÍTÁSÁHOZ
KÖTŐDŐ, ELEMZÉST ÉS ÉRTELMEZÉST IGÉNYLŐ KÉRDÉSEK

(20 PONT)

Feladatonként a pontszámot nem kell kerekíteni, de ha a vizsgarész összetevők pontszámainak összesítésekor törtszám az eredmény, akkor azt felfelé kell kerekíteni.

8. feladat *(Elemenként 0,5 pont, összesen 1 pont.)*

Pl.: Godot mint a kommunikáció tárgya,
a várakozás,
Godot nem érkezik meg,
a kötél és az öngyilkosság ötlete,
indulnának, de nem mozdulnak,
a bárhol-bármikor érzete.

9. feladat *(Elemenként 1 pont, összesen 2 pont.)*

Pl.: Godot a nevéből is adódóan Isten,
az erőskezű vezető, aki utat mutat,
a főnök,
a tulajdonos,
a remény,
az életcél,
az elveszített harmónia,

Bármilyen más egyéni – a dráma ill. a jelenet gondolatiságából következő – feltételezés elfogadható.

10. feladat *(Elemenként 1 pont, összesen 2 pont.)*

A nadrágtartó övet helyettesítő kötél

A felvetődő öngyilkosság eszköze

Mivel a kérdés a funkcióra vonatkozik, ebben az esetben nem fogadható el más – önmagán túl mutató – jelentés, pl. köldöksinór stb.

11. feladat *(2 pont)*

Egyik felvonás végén sem indulnak el.

Indoklás:

Pl.: A remény, miszerint Godot jön, nem adható fel.
Nincs megoldás a drámában felvetett problémára.
A probléma itt oldható meg csak.

Bármilyen – a drámarészletekből következő – egyéni indoklás elfogadható.

12. feladat *(Elemenként 0,5 pont, összesen 2 pont.)*

A konkrét helyszín:

Pl.: „Itt”, ahol „mostmár semmi keresnivalónk nincs”, de „másutt sincs”, ahol „fedél után kell néznünk”, mert „kezd hideg lenni”, ahol még felsejlik a múltból a Szajna, ahonnan csak „nem messzire” lehet menni, ahol csak egy csenevész fa jelzi a lepusztult konkrét környezetet...

Az önmagán túlmutató jelentés:

Pl.: A szerzői szándék szerint nincs jelentősége a konkrét helyszínek, inkább úgy általában, itt, nálunk, az emberi civilizáció helyszínén, a Földön, az európai kultúra romjain (Szajna) vagyis bárhol, akárhol.

13. feladat (Elemenként 0,5 pont, összesen 2 pont.)

A konkrét idő jelzései:

Pl.: ma, holnap, éjjel-nappal, talán ötven éve együtt, réges-régen, bármikor, most, nagyon késő van, éjszaka...

Az önmagán túlmutató jelentés:

Pl.: A szerzői szándék szerint nincs jelentősége a konkrét időpontnak, az idő meghatározhatatlan, mondhatni időtlen, vagyis bármikor játszódhat a jelenet, és akárhányszor megismétlődhet.

14. feladat (Elemenként 0,5 pont, összesen 2 pont.)

Díszlet: fa
Jelmez, kellék: (bő) nadrág
kalap
öv (rövid kötél)

15. feladat (1 pont)

Pl.: A bibliai teremtéstörténet fája (kiindulópont, bűnbeesés, halandóság, tudás).
A lepusztultság, a vég érzékeltetésének eszköze.

Az élet-halál szimbóluma.

A feladás, az öngyilkosság gondolatának kiindulópontja.

Bármilyen – a drámarészletekből következő – egyéni értelmezés elfogadható.

16. feladat (Elemenként 0,5 pont, összesen 2 pont.)

Pl.: A világ, a társadalmi lét ellehetetlenülésének,
az emberi létezés értelmetlenségének,
a céltalanság gondolatának
új drámai-színházi formába öntése.
Szereplői tehetetlen vegetatív lények,
akik létükből kitörni képtelenek.
Cselekménye szegényes.
Nyelvi világa lecsupaszított,
olykor az emberi kommunikáció teljes csődjére is utalva.
(Pl.: Beckett, Ionesco, Genet, Mrożek)

17. feladat (Az eredeti gondolat kifejtése 2 pont, a négy szakkifejezés szakszerű használata
elemenként 0,5 pont, összesen 4 pont.)

Bármilyen kreatív elképzelés elfogadható, amely az abszurditás érzetét erősíti a nézőben. játszódhat ez a dráma (vagy jelenet) egy a saját iskolánkba szervezett osztálykiránduláson éjszaka, vagy akár a Holdon, a Föld lakhatatlanná válása után, ahol az abszurd idő és tér megvalósítható, ahol a gesztus, a mimika kifejező ereje meghatározóbb a tagolt beszédnél, ahol a cselekvés nagyon közel áll a nem-cselekvéshez...

III.

SZÍNHÁZI ELŐADÁSHOZ KAPCSOLÓDÓ ELEMZÉST, ÉRTELMEZÉST,
REFLEKTÁLÁST IGÉNYLŐ ESSZÉFELADAT
(25 PONT)

18. a) „A hóbörgő, a gyáva és a nagyotmondó hadfi...” – milyen színészi és rendezői eszközökkel teremtik meg a komédia örök típusfiguráit (pl. hetvenkedő katona, ravasz vagy együgyű szolga, élvhajász öreg, jószívű hetéra) a Radnóti Miklós Színpad előadásában?

<p>A feladat megértése</p> <ul style="list-style-type: none"> • A vizsgázó megértette-e a feladatban felvetett problémát? • A kifejtésnek túlnyomórészt arra kell irányulnia, hogy az előadásban milyen eszközökkel ábrázolják – pl. felnagyított gesztusok, torzított beszédmód, műanyag kellékek – a karaktereket? • A feladatban kijelölt tárgyat elemzi-e? • Teljes értékű lehet a feladat megoldása, ha a több típusfigura – katona, szolga, szerelmes ifjú stb. – megformálásának színészi, illetve színházi eszközeire koncentrálnak. • A vizsgázó válasza túlnyomó részben a probléma elemzésére irányul-e? • A vizsgázó válasza eltér-e a feladatban megfogalmazott témától? • Tudja-e „tartani” a témát? 	4
<p>Az ismeretek mennyisége, mélysége</p> <ul style="list-style-type: none"> • A vizsgázó rendelkezik-e az elemzéshez szükséges alapvető ismeretekkel, elemzési képességgel? <ul style="list-style-type: none"> – Az előadás játékmódja (tipizáló, túlzó, szélsőséges játékmód, megformált gesztusok, éles váltások, következetes teatralitás). – A színészi alakítás eszközei (gesztus, mimika, testtartás, beszédmód, tempó, szünetek, akciók, ismétlődő akciók, túlzó reakciók). – A figurateremtés rendezői megoldásai (figurákat jellemző zenék, énekek, effektek, térszervezés, képek). – Díszlet, kellék, rekvizitumok szerepe a figurateremtésben (stilizált egyszerű tér, tipikus kellékek – cirkuszi eszközök, virág, öntözőkanna stb. –, rekvizitumok – kötélt stb.). – A kortalan és szimbolikus jelmez; utalások (cirkuszi viseletek, 19. századi egyenruha, színes „mai” zakó stb.), jelképes, emblematikus ruhadarabok (csizma, neccharisnya stb.), színek (sárga, szürke, rózsaszín). – Ritmus, tempó (a jelenetek, a dialógok ritmusának, tempójának szerepe a figuraábrázolásban – pl. a buta szolga lassú tempója). – A nézők megszólításának – „félre”, „narráció” – szerepe a figurák bemutatásában. • Jól emelte-e ki elemzésében a lényegét? • Az előadás hatása, játékmódjának eredetisége. • Megoldásában helyesen használta-e a vizsgázó a korszakra és a témára vonatkozó szakszókincset (pl. tipizálás, gesztus, jelmez, effektek)? 	12

<p>A téma kidolgozottsága, a megközelítés sokszínűsége</p> <ul style="list-style-type: none"> • Dolgozatában a vizsgázó milyen színvonalon tudta a feladatban elvárt problémát megközelíteni, értelmezni, azonosítani és kidolgozni? • Találhatunk-e egyéni megfogalmazást, személyes véleményt és tanult ismeretet egyaránt? • Megfogalmazhat színháztörténeti párhuzamokat, ellentéteket (pl. a latin komédia és a jelenkor színháza között, a típusfigurák, tipikus ábrázolás hagyománya és mai megvalósulása között). • Kitér-e az előadás játékmódjának eredetiségére a magyar játékhagyományban (pl. összevetés más mai előadással, Taub János rendező és a román színháték hatása a magyar színházi életre)? 	6
<p>Megszerkesztettség, nyelvhelyesség</p> <ul style="list-style-type: none"> • Elvárt a szerkesztett szöveg. E szempontból tehát nem értékelhető a nagyrészt vázlatosan összeállított vagy egymással nem összefüggő mondatokból álló válasz. • Elvárható, hogy a vizsgázó állításait érvekkel támassza alá, gondolatmenete összefüggő, követhető, logikus legyen. • A válasz szerkezete megfelel-e a feladat által megkövetelt gondolatmenetnek? • Az értékelésnél meg kell állapítani, hogy a vizsgázó rendelkezik-e megfelelő elemző képességgel. 	3

b) Miért nevezhető modern misztériumdrámának Az ember tragédiája előadása Ruszt József rendezésében? Milyen rendezői megoldások mutatják ezt az értelmezést? Válaszában térjen ki a misztériumdrámák hagyományára! Használja fel az alábbi mellékleteket!

<p>A feladat megértése:</p> <ul style="list-style-type: none"> • A vizsgázó megértette-e a feladatban felvetett problémát? • A kifejtésnek túlnyomórészt arra kell irányulnia, hogyan értelmezi újra az előadás a misztériumdráma hagyományát. • A feladatban kijelölt tárgyat elemzi-e? • Teljes értékű lehet a feladat megoldása, ha a vizsgázó a misztériumdrámára vonatkozó rendezői olvasatot fejt ki. • A vizsgázó válasza túlnyomó részben a probléma elemzésére irányul-e? • A vizsgázó válasza eltér-e a feladatban megfogalmazott témától? • Tudja-e „tartani” a témát? 	4
<p>Az ismeretek mennyisége, mélysége</p> <ul style="list-style-type: none"> • A vizsgázó rendelkezik-e az elemzéshez szükséges alapvető ismeretekkel, elemzési képességgel? <ul style="list-style-type: none"> – Az előadás tere (pl. üres – díszletlen – tér jelentése, a misztériumdrámák többszintes színpada, az Úr trónja, a lépcső funkciója). – Kellékek funkciója, jelentése (miskönyv, csengő). Kellékek használata (pl. szertartásos tisztelet). – Jelmezek jelentése (pl. miseruha és ruhátlanság, miseruha és ballonkabát ellentéte, az Úr jelmezének különbsége az első és utolsó színben, civil ruha és korhű jelmezek). – Zenék és hangeffektek jelentése (passió, zúgó hang, csengőhangok stb.). – Az előadás formanyelve (pl. kortárs misztériumdráma, színpadi példázat). – Szereposztás jelenése (Gábor Miklós mint Lucifer, idős Úr, fiatal Ádám és Éva, szerepösszevonások (pl. az Úr mint bábjátékos a londoni színben). – Színészi játék (szertartásos gesztusok és eszköztelen színpadi jelenlét együttese, nagyszínpadi expresszivitás, metaforikus akciók). – Szöveg és előadás viszonya (szöveghűség, húzások, eredeti értelmezés). – Befogadó és előadás viszonya (három órás játékidő, a civil ruhás társulat felsorakozásának jelentése, szereplők nézőként a színpadon, a misztériumdráma előadáshelyzetének – civil játékosok – imitációja). • Jól emelte-e ki elemzésében a lényegét? • Megoldásában helyesen használta-e a vizsgázó a korszakra és a témára vonatkozó szakszókincset (pl. misztériumdráma, játéktér, szöveghűség)? 	12
<p>A téma kidolgozottsága, a megközelítés sokszínűsége</p> <ul style="list-style-type: none"> • Dolgozatában a vizsgázó milyen színvonalon tudta a feladatban elvárt problémát megközelíteni, értelmezni, azonosítani és kidolgozni? • Találhatunk-e egyéni megfogalmazást, személyes véleményt és tanult ismeretet egyaránt? • Állításait színháztörténeti példákkal támasztja alá, rávilágít az előadás tágabb összefüggéseire (középkori színház és kortárs színház, az előadás jelentősége a dráma játékhagyományában, a zalaegerszegi színház megalakulása, Ruszt József rendező jelentősége stb.)? 	6

Megszerkesztettség, nyelvhelyesség: <ul style="list-style-type: none"> • Elvárt a szerkesztett szöveg. E szempontból tehát nem értékelhető a nagyrészt vázlatosan összeállított vagy egymással nem összefüggő mondatokból álló válasz. • Elvárható, hogy a vizsgázó állításait érvekkel támassza alá, gondolatmenete összefüggő, követhető, logikus legyen. • A válasz szerkezete megfelel-e a feladat által megkövetelt gondolatmenetnek? • Az értékelésnél meg kell állapítani, hogy a vizsgázó rendelkezik-e megfelelő elemző képességgel.	3
---	----------